

Koszty ubezpieczenia w umowach leasingu a zasada neutralności podatku od towarów i usług

Jolanta Iwin-Garzyńska*

Streszczenie: *Cel* – ukazanie kosztu ubezpieczenia w umowach leasingu w normach prawnych ustawy o podatku od towarów i usług na tle zasady neutralności podatku, co bezpośrednio oddziałuje na koszt pozyskania aktywów w drodze leasingu. *Metodologia badania* – badanie literatury, norm prawa podatkowego oraz orzecznictwa sądowego. *Wynik* – w wyniku przeprowadzonych badań przedstawiono istotę podatkowego ujęcia kosztów ubezpieczenia w umowach leasingu w świetle teorii podatku. *Oryginalność/Wartość* – oryginalne przedstawienie podatkowego aspektu leasingu w kontekście jakości prawa podatkowego i zasady neutralności podatku.

Słowa kluczowe: podatek od towarów i usług, finanse przedsiębiorstwa, zasady podatkowe

Wprowadzenie

Procesy ekonomiczne zachodzące w każdym przedsiębiorstwie są warunkowane posiadanym przez nie kapitałem. Nie ma przedsiębiorstwa bez kapitału niezależnie od tego, skąd on pochodzi i do kogo należy. Kapitał ucieleśnia się, czyli przyjmuje postać aktywów. Aktywa, szczególnie aktywa rzeczowe, mogą być pozyskane przez przedsiębiorstwo w drodze leasingu. Podatek natomiast to ciężar i płatność pieniężna, która bezpośrednio wpływa na wielkość środków będących w dyspozycji przedsiębiorstwa, środków alokowanych w aktywach, jego potencjał finansowy, a także koszt pozyskania nowych aktywów. Podatki są nieodłączną częścią funkcjonowania przedsiębiorstwa, a z uwagi na ich obowiązkowy i sankcyjny charakter mogą stanowić o jego istnieniu.

Problematyka wpływu opodatkowania na opłacalność form finansowania aktywów przedsiębiorstwa jest bardzo obszerna. Z punktu widzenia tematu opracowania istotne jest rozpatrzenie jak rozwiązania podatku od towarów i usług mogą wpływać na koszt pozyskania aktywów trwałych w drodze leasingu.

Celem opracowania jest ukazanie znaczenia interpretacji podatkowych i wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego w kształtowaniu kosztu ubezpieczenia w umowach leasingu i odniesienie do treści elementarnych zagadnień teorii podatku – zasady neutralności opodatkowania.

Przedstawiony cel opracowania wynika z założenia, że zasadniczy błąd zauważalny w literaturze przedmiotu w zakresie definiowania leasingu w finansach przedsiębiorstw

* prof. dr hab. Jolanta Iwin-Garzyńska, Katedra Finansów Przedsiębiorstwa i Podatków, Instytut Rachunkowości, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytet Szczeciński, ul Mickiewicza 64, 71–101 Szczecin, e-mail: jiw@wneiz.pl.

polega na badaniu teorii w oderwaniu od zjawisk podatkowych, które powiększają koszt tej formy finansowania.

1. Zasady podatkowe a podatek od towarów i usług

System podatkowy, tworzony przez różne tytuły podatkowe, powinien być oparty na określonych zasadach, które są zasadniczymi regułami funkcjonowania podatku w skali mikro i makroekonomicznej. Zasady podatkowe nie tworzą zamkniętego katalogu. Zalicza się do nich różne postulaty w zależności od reprezentowanych poglądów i oczekiwań kierowanych pod adresem podatków i systemu podatkowego. Kształtują się pod wpływem bieżących prądów politycznych i ekonomicznych występujących w danym państwie (Etel 2002: 41). Zasady podatkowe nie są niepodlegającym zmianom kanonem wiedzy, ale stanowią wyraz zjawisk zachodzących nieustannie w rzeczywistości społecznej i gospodarczej (Gomułowicz 2001: 12). Niemniej zasady te powinny być dla każdego prawodawcy niezbędnym zbiorem reguł i postulatów teorii, których przestrzeganie warunkować będzie optymalne nakładanie przez władzę publiczną obciążeń podatkowych oraz skuteczną realizację przyjętych założeń i funkcji państwa (Gajl 1995: 10).

W sytuacji, gdy przedsiębiorstwo jest czynnym podatnikiem podatku od towarów i usług i prowadzi wyłącznie działalność opodatkowaną tym podatkiem, ma prawo do odliczenia podatku naliczonego wykazanego w fakturach. Wynika to fundamentalnego prawa przedsiębiorstwa, podatnika, do odliczenia podatku naliczonego określonego w ustawie o podatku od towarów i usług¹. Regulacja ta jest wyrazem podstawowej cechy systemu podatku od wartości dodanej, tzn. jego neutralności. Zasada neutralności podatku od towarów i usług wyraża się tym, że poprzez realizację prawa do odliczenia podatku naliczonego podatnik nie ponosi ciężaru tego podatku. Oznacza to, że podatek ten nie powinien obciążać podatników uczestniczących w obrocie towarami i usługami, którzy nie są ich ostatecznymi odbiorcami, ponieważ ciężarem tego podatku powinien być obciążony wyłącznie konsument.

Realizacja zasady neutralności podatku od towarów i usług wyraża się zatem w stworzeniu takich regulacji prawnych, zgodnie z którymi podatek naliczony (zapłacony) przez podatnika, w cenie nabytych towarów i usług w ramach prowadzonej działalności opodatkowanej tym podatkiem może zostać odliczony, nie stanowiąc tym samym dla podatnika obciążenia. Konieczność przestrzegania tej zasady w systemach podatkowych państw członkowskich szczególnie stanowczo jest akcentowana przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dawniej ETS), który w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, że prawo do odliczenia zostało wprowadzone po to, aby całkowicie uwolnić przedsiębiorcę od kosztów VAT zapłaconego lub podlegającego zapłacie w związku z jego działalnością gospodarczą. „Wspólny system podatku od wartości dodanej gwarantuje w ten sposób, iż wszelka działalność gospodarcza, niezależnie od jej celu lub rezultatu, jest opodatkowana w sposób całkowicie neutralny pod warunkiem, że działalność ta podlega temu podatkowi”².

¹ Por. Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, DzU 2004, nr 54, poz. 535, z późn.zm., art. 86 ust. 1

² Orzeczenie ETS w sprawie C-37/95 pomiędzy Państwem Belgijskim a Gent Coal Terminal NV; w: *(VI Dyrektywa VAT... 2004: 443)*.

2. Synteza ujęcia leasingu w ustawie o podatku od towarów i usług

Zgodnie z zapisami ustawy o podatku od towarów i usług dostawę towarów podlegającą opodatkowaniu tym podatkiem stanowią także czynności wydania „towarów na podstawie umowy dzierżawy, najmu, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze, zawartej na czas określony, lub umowy sprzedaży na warunkach odroczonej płatności, jeżeli umowa przewiduje, że w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty prawo własności zostanie przeniesione”. W ustawie wskazano także, że eksport towarów stanowi dostawę towarów rozumianą bądź jako przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel, bądź w formie czynności „wydania towarów na podstawie umowy dzierżawy, najmu, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze zawartej na czas określony lub umowy sprzedaży na warunkach odroczonej płatności, jeżeli umowa przewiduje, że w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty prawo własności zostanie przeniesione”.

W ustawie określono istotę dostawy towarów i świadczenia usług. Zapisano, że przez dostawę towarów, rozumie się przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel, w tym również „wydanie towarów na podstawie umowy dzierżawy, najmu, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze zawartej na czas określony lub umowy sprzedaży na warunkach odroczonej płatności, jeżeli umowa przewiduje, że w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty prawo własności zostanie przeniesione”. Zapisano także, że przez umowy dzierżawy, najmu, leasingu lub inne umowy o podobnym charakterze rozumie się umowy, w których wyniku, zgodnie z przepisami o podatku dochodowym, korzystający dokonuje odpisów amortyzacyjnych oraz umowy leasingu w rozumieniu tych przepisów, których przedmiotami są grunty³.

3. Wydanie towarów na podstawie umowy leasingu

Zgodnie z zapisami ustawy o podatku od towarów i usług przez dostawę towarów rozumie się wydanie towarów na podstawie umowy dzierżawy, najmu, leasingu lub innej umowy o podobnym charakterze zawartej na czas określony lub umowy sprzedaży na warunkach odroczonej płatności, jeżeli umowa przewiduje, że w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty prawo własności zostanie przeniesione. Przepis ten jest niezgodny z postanowieniami dyrektywy 2006/112/WE, w której wskazano, iż za dostawę towarów uznaje się faktyczne przekazanie towaru zgodnie z umową najmu towarów na czas określony lub sprzedaży towaru na warunkach odroczonej płatności, która zawiera klauzulę o przeniesieniu własności w następstwie normalnych zdarzeń, nie później niż z chwilą zapłaty ostatniej raty. Przepis ten odnosi się także do umów dzierżawy, leasingu, lub innych o podobnym charakterze.

Zapisy zawarte w dyrektywie są precyzyjne i jednoznaczne. Wynika z nich, iż prawo własności zostanie przeniesione w następstwie normalnych zdarzeń najpóźniej z chwilą

³ Warto w tym miejscu wskazać na wyrok ETS z dnia 8 lutego 1990 r. w sprawie C-320/88 pomiędzy Staatsssecretaris van Financien a Shipping and Forwarding Enterprise Safe BV. Trybunał stwierdził, iż: wyrażenie „dostawa towarów” w rozumieniu artykułu 5(1) VI dyrektywy oznacza „(...) przeniesienie prawa do dysponowania rzeczą jak właściciel, nawet jeżeli nie dochodzi do przeniesienia własności rzeczy w sensie prawnym”. Zdaniem ETS przepisy unijne w sposób jasny i precyzyjny przewidują, iż pojęcie „dostawy towarów” nie odnosi się do transferu własności rzeczy zgodnie z przepisami prawa cywilnego.

zapłaty ostatniej raty. Oznacza to, iż na gruncie przepisów dyrektywy dostawę towarów stanowi ich wydanie na podstawie umowy najmu, dzierżawy, leasingu czy innej o podobnym charakterze, jeżeli umowa ta przewiduje przeniesienie własności w następstwie normalnych zdarzeń gospodarczych, nie później niż z chwilą zapłaty ostatniej raty. Z uwagi na fakt, iż przepis ustawy o podatku od towarów i usług odnośnie do przeniesienia własności w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych daną umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty jest nieprecyzyjny, podatnik ma prawo powoływać się bezpośrednio na regulacje unijne.

W rozumieniu przepisów o podatkach dochodowych, zapisy ustawy o podatku od towarów i usług znajdują zastosowanie w przypadku umów leasingu finansowego. Umowa leasingu, która stanowi dostawę towarów, musi przewidywać, iż w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty prawo własności towarów zostanie przeniesione na leasingobiorcę. Umowa, która tego nie przewiduje, nie może być uznana za dostawę towarów. Stanowisko to potwierdzają organa podatkowe i sądy administracyjne⁴.

Umowy leasingu finansowego w rozumieniu przepisów ustaw o podatkach dochodowych i umowy, których przedmiotem są grunty, jeżeli zawierają opcję wykupu lub przewidują, iż własność przedmiotu leasingu przechodzi na korzystającego w następstwie normalnych zdarzeń lub z chwilą zapłaty ostatniej raty, stanowią dostawę towarów w rozumieniu przepisów ustawy o podatku od towarów i usług. Umowy leasingu finansowego, które nie zawierają opcji wykupu ani nie przewidują przeniesienia prawa własności, są traktowane jako świadczenie usług. Ponadto jako świadczenie usług, a nie dostawę towarów, traktuje się umowy leasingu operacyjnego.

4. Koszty ubezpieczenia przedmiotu leasingu

„Przerzucenie” kosztów usług ubezpieczeniowych w przypadku zawarcia umowy leasingowej jest uznawane za typowy przedmiot refakturowania usług, które korzystają ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem od towarów i usług.

Refakturowanie kosztów ubezpieczenia samochodów przez leasingodawców było przedmiotem wielu rozstrzygnięć sądów administracyjnych. Początkowo przyjmowano, w ślad za uchwałą 7 sędziów SN z dnia 15 października 1998 r.⁵, że kwota ubezpieczenia samochodu nie stanowi elementu opłaty leasingowej. Tym samym leasingodawca refakturowuje tę kwotę na leasingobiorcę z zastosowaniem identycznej stawki podatku od towarów i usług lub zwolnienia od tego podatku, które były określone w fakturze wystawionej przez ubezpieczyciela. Zdaniem Sądu Najwyższego refakturowanie usług ubezpieczenia samochodu przez leasingodawcę wymaga łącznego spełnienia dwóch warunków, tj. osobnego

⁴ Por. Wyrok WSA w Warszawie z dnia 10 września 2008 r. (sygn. akt III SA/Wa 1459/08): „za dostawę towarów w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług może być uznana tylko ta umowa leasingu, która w zależności od jej treści zawiera opcję przeniesienia własności w wyniku normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty, a jednocześnie ta, która zgodnie z przepisami o podatku dochodowym przewiduje, że odpisy amortyzacyjne dokonuje korzystający z przedmiotu, oraz te umowy leasingu, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym, których przedmiotami są grunty. Jeżeli natomiast umowa leasingu finansowego nie przewiduje, iż prawo własności zostanie przeniesione na skutek zdarzeń określonych w art. 7, ust. 1, pkt 2 ustawy, wówczas nie mamy do czynienia z dostawą towarów”.

⁵ sygn. akt III ZP 8/98.

zastrzeżenia w umowie leasingu odrębnego rozliczenia kosztów ubezpieczenia samochodu przez leasingodawcę oraz zastosowania przez leasingodawcę tej samej stawki podatku od towarów i usług lub zwolnienia od tego podatku, które były określone w fakturze pierwotnej.

W konsekwencji negatywnego rozstrzygnięcia NSA z dnia 8 listopada 2010 r.⁶ dotychczasowe stanowisko w zakresie refakturowania przez leasingodawców kosztów ubezpieczenia przedmiotu leasingu ze zwolnieniem z opodatkowania podatkiem od towarów i usług uległo zmianie. NSA uchwałą 7 sędziów stwierdził, iż podmiot świadczący usługi leasingu powinien włączyć do podstawy opodatkowania podatkiem od towarów i usług koszty ubezpieczenia przedmiotu leasingu, bowiem świadczenie usługi leasingu jest świadczeniem o charakterze kompleksowym, któremu towarzyszy ubezpieczenie przedmiotu leasingu. W takim przypadku, zdaniem składu orzekającego, nie ma podstaw do dzielenia tej czynności z punktu widzenia podatku od towarów i usług na dwie czynności tylko z tego powodu, że mogą być one przedmiotem odrębnych stosunków zobowiązaniowych na gruncie prawa prywatnego. W ocenie Sądu: „ubezpieczenie przedmiotu leasingu, jeśli występuje w ramach danego świadczenia, jest ściśle związane z realizacją umowy leasingu, zabezpieczając interesy obu stron podstawowego świadczenia, które stanowi leasing. Wyodrębnianie go dla celów podatkowych z tego świadczenia stanowiłoby zabieg sztuczny, pozostający w sprzeczności z gospodarczym celem leasingu”.

Także w orzecznictwie sądów administracyjnych pierwszej instancji dominował pogląd, iż w przypadku umowy leasingu jest jedna usługa, do podstawy opodatkowania której należy zaliczyć koszty ubezpieczenia przedmiotu leasingu i zastosować jednolitą stawkę podatku właściwą dla usługi zasadniczej⁷. Odmiennie stanowisko zajął WSA w Warszawie, który w wyroku z dnia 24 marca 2010 r.⁸ stwierdził, „iż usług ubezpieczenia przedmiotów leasingu i usług leasingowych nie należy traktować jako świadczenia, które według obiektywnych kryteriów może być uznane za jedno świadczenie”.

W dniu 17 stycznia 2013 r. TS UE wydał wyrok w sprawie C-224/11 pomiędzy BGŻ Leasing sp. z o.o. a dyrektorem Izby Skarbowej w Warszawie, w którym Trybunał uznał, iż usługa leasingu oraz usługa ubezpieczenia przedmiotu leasingu stanowią, co do zasady, odrębne świadczenia, niezależne dla celów podatku od wartości dodanej. W uzasadnieniu wyroku Trybunał opowiedział się za samodzielnym charakterem obu usług. W ocenie składu orzekającego na ich odrębność wskazuje m.in. fakt, „iż umowa ubezpieczenia nie służy skorzystaniu w jak najlepszy sposób ze świadczenia głównego, ale stanowi dla leasingobiorcy cel „sam w sobie” (pozwala mu bowiem ograniczyć ryzyka związane m.in. ze zniszczeniem przedmiotu leasingu, za które jest odpowiedzialny) oraz to, że usługa ta podlega odrębnemu fakturowaniu i oddzielnej taryfikacji”. Zdaniem Trybunału czynność refakturowania kosztów ubezpieczenia przedmiotu leasingu stanowi transakcję ubezpieczeniową korzystającą ze zwolnienia z opodatkowania podatkiem od towarów i usług.

Tezy wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stały w sprzeczności z dotychczasową praktyką w tym zakresie. Od kilku lat organy podatkowe i sądy administra-

⁶ sygn. akt I FPS 3/10.

⁷ Por. WSA we Wrocławiu w wyrokach z dnia 28 stycznia 2010 r., sygn. akt I SA/Wr 1637/09 i z dnia 8 grudnia 2008 r., sygn. akt I SA/Wr 881/08; WSA w Warszawie w wyroku z dnia 10 grudnia 2009 r., sygn. akt III SA/Wa 1022/09; podobnie w związku z ubezpieczeniem przedmiotu umowy najmu WSA w Poznaniu w wyroku z dnia 3 lutego 2009 r., sygn. akt I SA/Po 1387/08.

⁸ sygn. akt III SA/Wa 1888/09.

cyjne przyjmowały bowiem, iż odsprzedawana przez leasingodawcę usługa ubezpieczenia ma charakter pomocniczy względem świadczenia głównego, jakim jest usługa leasingu. Tym samym, zdaniem organów, usługa ubezpieczenia powinna być opodatkowana według stawki właściwej dla świadczenia zasadniczego, tj. dla usługi leasingu. Rozstrzygnięcie Trybunału powinno doprowadzić do ujednoczenia stanowisk w tym zakresie. W związku z tym refakturowanie usług ubezpieczenia przedmiotu leasingu, z zastosowaniem zwolnienia z opodatkowania podatkiem od towarów i usług, nie powinno być kwestionowane.

Problem refakturowania kosztów ubezpieczenia przedmiotu leasingu jest istotny. Przez wiele lat firmy leasingowe obciążały leasingobiorców kosztami ubezpieczenia z zastosowaniem zwolnienia z opodatkowania podatkiem od towarów i usług. Przyjmowano, że usługa ubezpieczenia stanowi niezależną, odrębną od umowy leasingu usługę. Podstawą do takich rozliczeń była uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1998 r. (sygn. akt III ZP 8/1998). W uchwale tej stwierdzono, że w przypadku umowy leasingu możliwe jest refakturowanie usług ubezpieczenia samochodu pod warunkiem, że koszty ubezpieczenia zostaną rozliczone odrębnie i zostanie zastosowana taka sama stawka podatku od towarów i usług (lub zwolnienie), jak w fakturze wystawionej przez ubezpieczyciela.

Przez lata jednak sprawa sposobu refakturowania kosztów ubezpieczenia z zastosowaniem zwolnienia z opodatkowania podatkiem od towarów i usług była przedmiotem zarówno interpretacji podatkowych, jak i wyroków sądowych. Stanowiska nie były jednolite.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 10 grudnia 2009 r.⁹ stwierdził: „Jednocześnie brak jest podstaw do twierdzenia, iż zwolnienie przewidziane w art. 43 ust. 1 pkt 1 w zw. z pozycją 3 pkt 4 załącznika nr 4 do ustawy o podatku od towarów i usług dotyczące usług świadczonych przez zakład ubezpieczeń dotyczy również usługi kompleksowej świadczonej przez Skarżącą składającej się z usługi leasingu i usługi ubezpieczenia. Skarżąca w świetle dokonanych ustaleń nie była uprawniona wyłączyć z podstawy opodatkowania podatkiem od towarów i usług z tytułu umowy leasingu, kosztów ubezpieczenia przedmiotu leasingu i refakturować te koszty na rzecz korzystających jako usługi zwolnione od podatku od towarów i usług na podstawie powołanego przepisu”.

Odmienne stanowisko zajęł Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 24 marca 2010 r.¹⁰: „Usługi leasingowe, których dotyczy niniejsza sprawa nie były ponoszone w imieniu nabywcy, tj. Leasingobiorcy, gdyż Skarżąca we wniosku o wydanie interpretacji wskazała, że sama negocjuje warunki ubezpieczeń i sama je nabywa we własnym imieniu. W świetle powyższych wniosków wobec stwierdzenia, że Skarżącej przysługiwało prawo do stosowania zwolnienia od podatku w stosunku do refakturowanych usług ubezpieczeniowych, Sąd uznał, że bezcelowe jest rozważanie argumentacji Strony Skarżącej dotyczącej równego traktowania usług ubezpieczeniowych bez względu na to, czy są one wykonywane przez ubezpieczyciela bezpośrednio czy z udziałem podmiotu pośredniczącego w postaci leasingodawcy”.

Po uchwale Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 listopada 2010 r.¹¹ wydawało się iż nie ma wątpliwości, że przy usługach ubezpieczenia refaktura powinna zawierać podatek od towarów i usług. Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził: „Ubezpieczenie

⁹ sygn. akt III SA/Wa 1022/09.

¹⁰ sygn. akt III SA/Wa 1888/09.

¹¹ sygn. akt I FPS 3/10.

przedmiotu leasingu, jeśli występuje w ramach danego świadczenia, jest ściśle związane z realizacją umowy leasingu, zabezpieczając interesy obu stron podstawowego świadczenia, które stanowi leasing. Wyodrębnianie go dla celów podatkowych z tego świadczenia stanowiłoby zabieg sztuczny, pozostający w sprzeczności z gospodarczym celem leasingu”. Za ujęciem kosztów ubezpieczenia przedmiotu leasingu w pojęciu „kwoty należnej od całości świadczenia należnego od nabywcy” przemawia także stanowisko Trybunału Sprawiedliwości UE w kwestii opodatkowania świadczeń złożonych, w których obok usług głównych występują świadczenia pomocnicze¹². Podstawowym kryterium uznania danego świadczenia za świadczenie pomocnicze w świetle orzecznictwa ma jego ekonomiczny związek ze świadczeniem głównym.

Radykalna zmiana w zakresie refakturowania kosztów ubezpieczenia przedmiotu leasingu nastąpiła z dniem 17 stycznia 2013 r., tj. z dniem wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej¹³. We wspomnianym wyroku Trybunał Sprawiedliwości orzekł, iż usługi ubezpieczenia przedmiotu leasingu i usługa leasingu co do zasady do celów podatku od wartości dodanej stanowią usługi odrębne i niezależne. Ponadto stwierdzono, że jeżeli leasingodawca ubezpiecza przedmiot leasingu, obciążającym dokładnym kosztem tego ubezpieczenia leasingobiorcę, to taka czynność stanowi transakcję ubezpieczeniową¹⁴. W wyroku Trybunału zapisano: „Aby stwierdzić, czy takie elementy stanowią jedną transakcję do celów podatku od towarów i usług, należy w pierwszej kolejności zauważyć, że prawdą jest, iż owe dwa elementy mogą być świadczone łącznie. Istnieje bowiem związek między świadczeniem usługi leasingu a świadczeniem usługi ubezpieczenia związanej z przedmiotem leasingu, jeżeli takie ubezpieczenie obejmujące rzeczony przedmiot jest użyteczne tylko w związku z nim. W tym względzie należy podkreślić, że każda transakcja ubezpieczeniowa z natury przedstawia związek z przedmiotem, który obejmuje. Wynika z tego, że przedmiot oddany w leasing i jego ubezpieczenie muszą przedstawiać pewien związek. Niemniej taki związek sam w sobie nie wystarcza, aby ustalić, czy istnieje jedno złożone świadczenie do celów podatku od towarów i usług. Gdyby bowiem każda transakcja ubezpieczeniowa podlegała podatkowi od towarów i usług w zależności od objęcia tym podatkiem świadczeń dotyczących przedmiotu, który ona obejmuje, podważony zostałby sam cel art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT, tj. zwolnienie transakcji ubezpieczeniowych. Jako świadczenie usług takie czynności leasingu są tytułem zasady ogólnej opodatkowane VAT na mocy art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy VAT, a ich podstawa opodatkowania jest ustalana zgodnie z jej art. 73. Natomiast, jeśli chodzi o usługi ubezpieczenia, zwykle powinny one być zwolnione od VAT na podstawie art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy VAT”¹⁵.

Na podstawie też przedstawionego wyroku, należy zatem stwierdzić, że usługa ubezpieczenia przedmiotu leasingu i usługa leasingu co do zasady stanowią usługi odrębne i niezależne do celów podatku od towarów i usług.

¹² Por. M. Wojda (2008: 420–424), w szczególności zaprezentowane w sprawach: C-349/96 (Card Protection Plan Ltd), C-41/04 (Levob Verzekeringen BV and OV Bank), C-111/05 (Aktiebolaget NN and Skatteverket)

¹³ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie C-224/11 pomiędzy BGŻ Leasing Sp. z o.o. a Dyrektorem Izby Skarbowej w Warszawie.

¹⁴ w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/112/WE314.

¹⁵ Art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/112/WE: 1. Państwa członkowskie zwalniają następujące transakcje:

a) transakcje ubezpieczeniowe i reasekuracyjne, wraz z usługami pokrewnymi świadczonymi przez brokerów ubezpieczeniowych i agentów ubezpieczeniowych.

Uwagi końcowe

W Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2013 r. opublikowano interpretację ogólną Ministra Finansów z dnia 26 czerwca 2013 r.¹⁶ wydaną w związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie C-224/11 BGŻ Leasing Sp. z o.o. Minister Finansów wskazał drogi postępowania leasingodawcy w wyniku zastosowania się do tezy uchwały NSA z dnia 8 listopada 2010 r. oraz możliwości rozliczenia podatku od towarów i usług. Odnosząc się do działań leasingobiorcy, uzależnił je od faktu otrzymania przez niego faktury korygującej wystawionej przez leasingodawcę. Celem wydania interpretacji ogólnej było uporządkowanie sytuacji, związanej z opodatkowaniem usług ubezpieczenia w sytuacji ich refakturowania.

Problematyka opodatkowania usług ubezpieczenia podatkiem od towarów i usług dowodzi, że w tej sytuacji nie jest on neutralny dla przedsiębiorstwa i ma duży wpływ na opłacalność finansowania aktywów przedsiębiorstwa w drodze leasingu. Na podstawie analizy też interpretacji podatkowych i wyroków Naczelnego Sądu Administracyjnego można stwierdzić dużą zmienność interpretacji norma prawnych, czego skutkiem był odmienny wpływ na poziom kosztów leasingu. Odniesienie treści do zagadnień teorii podatku, w tym zasady neutralności opodatkowania, pozwoliło na uwypuklenie zawłości tego problemu w praktyce przedsiębiorstw: leasingodawców i leasingobiorców.

Literatura

- Etel L. (2002), *System podatkowy (zarys wykładu)*, WSFiZ w Siedlcach, Siedlce.
Gajl N. (1995), *Modele podatkowe. Podatki dochodowe*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa.
Gomułowicz A. (2001), *Zasady podatkowe wczoraj i dziś*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa.
Harasimowicz J. (1998), *Finanse i prawo finansowe*, PWE, Warszawa.

¹⁶ Interpretacja ogólna Ministra Finansów z dnia 26 czerwca 2013 r. (nr PT3/033/1/101/AEW/13/63224), wydana w związku z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie C-224/11 BGŻ Leasing Sp. z o.o. Dziennik Urzędowy Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2013 r. Minister Finansów stwierdził, iż w przypadku gdy, stosownie do obowiązujących przepisów, leasingodawca wystawił fakturę korygującą w wyniku zastosowania się do tezy uchwały NSA z dnia 8 listopada 2010 r., opodatkowując usługę ubezpieczenia leasingu tak jak usługę leasingu i wynikający z tej korekty dodatkowy ciężar podatku od towarów i usług został przerzucony na leasingobiorcę, leasingodawca może ponownie wystawić fakturę korygującą oraz rozliczyć tę korektę w bieżącej deklaracji podatkowej, pod warunkiem jednakże uprzedniego zwrotu leasingobiorcy części ceny odpowiadającej kwocie doliczonego mu wcześniej podatku od towarów i usług. Natomiast w przypadku gdy leasingodawca wystawił fakturę korygującą w wyniku zastosowania się do tezy uchwały NSA z dnia 8 listopada 2010 r., opodatkowując usługę ubezpieczenia leasingu tak jak usługę leasingu i faktura korygująca uwzględniła kwotę brutto, czyli cena pozostała bez zmian i tym samym leasingodawca przysłał na siebie ciężar podatku w korygowanej części, podatnik może wystawić fakturę korygującą oraz rozliczyć tę korektę w bieżącej deklaracji podatkowej. Natomiast w sytuacji gdy, leasingodawca przejął na siebie ciężar podatku i uiszczył podatek od towarów i usług i nie udokumentował tej zmiany fakturą korygującą, może skorygować podatek od towarów i usług i rozliczyć tę korektę albo w bieżącej deklaracji podatkowej, albo poprzez skorygowanie deklaracji podatkowej, w której ujął pierwotne rozliczenie. Minister przyjął za dopuszczalne bądź skorygowanie podatku na bieżąco bądź też przez odpowiednie przyporządkowanie do sprzedaży z każdego roku (np. z lat: 2008, 2009, 2010), w drodze dokonania stosownych zmian w tych odliczeniach wynikających z właściwego skorygowania współczynnika proporcji. Wybór jednej z dwóch przedstawionych metod pozostawił leasingodawcy. Odnosząc się do działań leasingobiorcy uzależnił je od faktu otrzymania przez niego faktury korygującej wystawionej przez leasingodawcę. W przypadku otrzymania faktury korygującej leasingobiorca jest zobowiązany do dokonania korekty odliczonego podatku naliczonego w bieżącej deklaracji podatkowej.

VI Dyrektywa VAT (2004), red. K. Sachs, C.H. Beck, Warszawa.

Wojda M. (2008), *Dyrektywa VAT 2006/112/WE*, red. J. Martini, Wrocław.

COSTS OF INSURANCE LEASING AND THE NEUTRALITY OF VALUE ADDED TAX

Abstract: *Purpose* – presenting the cost of insurance of leasing legal norms of the VAT against the essence of the principle tax neutrality, which directly affects the cost of assets by leasing. *Design/Methodology/Approach* – study of literature, standards of tax law and judicial decisions. *Findings* – the research presents the essence of the tax capturing the cost of insurance in the leasing agreements in the science of finance and the tax theory. *Originality/Value* – the original presentation of the tax aspects of leasing in terms of quality of tax law and the principle of tax neutrality.

Keywords: value added tax, corporate finance, tax principles

Cytowanie

Iwin-Garżyńska J. (2015), *Koszty ubezpieczenia w umowach leasingu a zasada neutralności podatku od towarów i usług*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 873, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 77, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 95–103; www.wneiz.pl/frfu.

